

Informatienota raad

Internationalisering Onderwijs

Voor vragen

Telefoonnummer: 14 040
E-mail: gemeente@veldhoven.nl
Datum B en W: 24 december 2019
Registratienummer: 19bs00208

Kennisnemen van

Stand van zaken van internationalisering van het onderwijs.

Inleiding

Internationalisering is niet meer weg te denken in onze samenleving en heeft effect op iedereen. Dat zien we ook terug in de Brainport-regio. We zien de laatste jaren een grote toename van internationals – zowel kennis- als arbeidsmigranten en statushouders – met kinderen die langer blijven in onze regio. Internationalisering van het onderwijs heeft voor de gemeente Veldhoven dan ook een belangrijke toegevoegde waarde om twee verschillende redenen. Ten eerste is internationaal georiënteerd onderwijs een steeds belangrijker wordende voorwaarde voor het aantrekken en behouden van internationale kenniswerkers. Daarnaast is het belangrijk om kinderen voor te bereiden op een steeds veranderende, multiculturele wereld. In samenwerking met Brainport Development, het onderwijs en de kinderopvang wordt door de gemeente uitvoering gegeven aan activiteiten die een bijdrage leveren aan de internationalisering van het onderwijs. Schoolbesturen zijn uiteraard zelf verantwoordelijk voor de inhoud van het onderwijsaanbod en bepalen dus ook zelf op welke wijze ze vorm kunnen en willen geven aan de internationalisering van het onderwijs.

Kernboodschap

De vier campusgemeenten (C4: Helmond, Eindhoven, Best, Veldhoven) hebben vanaf 2017 een koplopersrol vervuld in de regio op het thema internationalisering onderwijs. Deze gemeenten hebben allen tweemaal (in 2017 en 2018) een incidentele bijdrage van € 20.000,- beschikbaar gesteld aan Brainport Development. Vanuit deze bijdrage is onder andere een toolkit ontwikkeld en is het projectplan "We are the Future 2017 en 2018" opgesteld. Daarnaast is er een bijeenkomst georganiseerd voor de onderwijspartners in Veldhoven, waarin zij zijn meegenomen in de regionale visie en aangegeven is op welke wijze Brainport Development de schoolbesturen kan ondersteunen. De schoolbesturen hebben ervoor gekozen om geen gezamenlijk Veldhovens plan ten aanzien van internationalisering op te stellen, maar afzonderlijk met Stichting Brainport in gesprek te gaan over de ondersteuningsbehoefte.

In 2019 heeft Brainport Development als onderdeel van de Regio Deal vanuit het Rijk een bedrag van € 7.1 miljoen toegekend gekregen. Met dit bedrag wordt ondersteuning aan alle scholen binnen de Brainport regio aangeboden en kunnen schoolbesturen financiële bijdragen aanvragen voor onder andere deskundigheidsbevordering en conceptontwikkeling.

Op 11 december 2019 heeft het bestuur van Stichting Brainport Eindhoven het visiedocument 'Internationalisering Onderwijs voor iedereen in Brainport Eindhoven' vastgesteld. Deze visie is gebaseerd op input van een groot aantal stakeholders en is opgesteld in nauwe samenwerking met de Programmaraad Leren in Brainport. In de gezamenlijke richting wordt nadrukkelijk gekozen voor een brede visie op internationalisering van het onderwijs waarin voor iedere leerling regulier en internationaal onderwijs één coherent systeem vormen:

- Alle kinderen hebben recht op kwalitatief hoogwaardig onderwijs dat aandacht besteedt aan internationale vaardigheden.
- Kinderen van internationals zijn onderdeel van onze samenleving en zijn daarom het beste op hun plek in het reguliere onderwijs.
- Kinderen van expats en kinderen van kenniswerkers die een korte tijd in Nederland verblijven, hebben recht op continuïteit van hun internationale leerlijn opleidend tot een diploma International Baccalaureate op de Internationale School Eindhoven (ISE).

De visie met betrekking tot het inzetten van thuisnabij onderwijs, waar dit mogelijk is, is ook voor het bedrijfsleven in Veldhoven een belangrijk onderwerp. De gemeente Veldhoven is als een van deze stakeholders door Stichting Brainport meegenomen in de ontwikkeling van de visie, die dient als inhoudelijke onderbouwing voor de concrete uitvoering van het project 'Internationalisering onderwijs po/vo/mbo'. In de loop van 2020 kunnen de scholen in Veldhoven door middel van het indienen van een aanvraag bij Brainport Development een beroep doen op de middelen van de Regiodeal. Hoe deze toekenning vorm zal krijgen is op dit moment nog niet bekend.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen hebben partners vanuit het onderwijs en kinderopvang recent aangegeven internationalisering van het onderwijs op de agenda te zetten van de regiegroep die samen komt om de uitvoering van de kadernota jeugd Veldhoven vorm te geven. Aan deze tafel zal het onderwerp gezamenlijk verkend worden.

Vervolg

Internationalisering van het onderwijs wordt in een volgend overleg geagendeerd bij de regiegroep kadernota jeugd. Daarnaast blijft Brainport Development het onderwijs op initiatief van schoolbesturen inhoudelijk ondersteunen en kunnen schoolbesturen in 2020 een beroep doen op financiële ondersteuning vanuit de Regio Deal. Brainport Development organiseert op 6 februari 2020 een informatieve kick-off voor alle schoolbesturen, scholen, kinderopvangorganisaties en geïnteresseerden.

Communicatie en samenspraak

niet van toepassing

Bijlagen

1 'Internationalisering Onderwijs voor iedereen in Brainport Eindhoven'

Visiedocument

**Internationalisering nderwijs
voor iedereen in Brainport Eindhoven**

INLEIDING

De regio Brainport Eindhoven kent al sinds de komst van Philips een klimaat waarin sterk ondernemerschap en toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek leiden tot toepassingen van nieuwe technologieën in de maakindustrie. In de huidige tijd zorgt dit klimaat voor internationaal onderscheidende resultaten en is Brainport Eindhoven één van de pijlers onder de internationale concurrentiepositie van Nederland. Met een economische groei van 3,3% in 2018 is de groei van Brainport Eindhoven bovendien hoger dan het Nederlandse gemiddelde (2,6%). De regionale economie groeide de afgelopen tien jaar ruim twee keer zo hard als die van Nederland.

In Brainport Eindhoven ligt het zwaartepunt van de Nederlandse kennisintensieve maakindustrie. Niet alleen in de centrumsteden Eindhoven en Helmond, maar ook bijvoorbeeld in de Peel en de Kempen, waar de traditionele metaalindustrie zich heeft ontwikkeld tot een permanent innoverende maakindustrie. Hier wordt op alle opleidingsniveaus – van vmbo tot wo – gewerkt aan technologieën en producten die bepalend zijn voor de wereld van morgen.

Internationalisering is niet meer weg te denken in onze samenleving en heeft effect op iedereen. Dat zien we ook terug in onze Brainport regio. Als we kijken vanuit economisch perspectief zien we dat een aantal (toekomstige) vaardigheden direct gelieerd zijn aan taalkennis, wereldburgerschap en interculturele vaardigheden. Daarnaast zien we de laatste jaren een grote toename van internationals – zowel kennis- als arbeidsmigranten en statushouders – met kinderen die langer blijven in onze regio.

De regio wordt steeds internationaler: in 2017 bedroeg de totale export van goederen vanuit Brainport Eindhoven € 27,1 miljard; 6,6% meer dan het voorgaande jaar. Ruim een kwart van de internationale technologiestudenten in Nederland studeert in de regio Brainport Eindhoven. In de afgelopen 10 jaar is in onze regio het aantal buitenlandse nationaliteiten gestegen met 83,6% (nationaal is dat 51,2%); in 2018 zijn er 53.359 inwoners met een buitenlandse nationaliteit in Brainport Eindhoven. Deze internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten blijven steeds langer in onze regio; in 2017 is 42% nog steeds hier na 5 jaar. Zij hebben ook steeds vaker schoolgaande kinderen; in 2017 4.279 kinderen van internationale kenniswerkers en 5.781 kinderen van arbeidsmigranten. De internationale kenniswerker en de arbeidsmigrant verblijven vooral in het Stedelijk Gebied Eindhoven, de arbeidsmigrant komen we ook meer tegen in de rurale gebieden.

Met een dalende werkloosheid naar onder de 3,5% (nationaal 3,8%), een continuerende economische groei, een sterk stijgend aantal vacatures in meerdere sectoren, is extra aandacht voor onderwijs & arbeidsmarkt in Nederland én Brainport Eindhoven essentieel. We draaien 'aan alle knoppen tegelijk': innovatie in onderwijs, verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, leven lang ontwikkelen en extra (zij-) instroom van talent zijn belangrijke thema's voor nu en zeker de komende jaren. Zoals Brainport Eindhoven eigen is, worden deze onderwerpen belegd en concreet aangepakt in de hechte triple helix samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid.

Internationalisering van het onderwijs is van belang in deze aanpak en van grote toegevoegde waarde om de volgende twee redenen.

1. Internationaal georiënteerd onderwijs is een steeds belangrijker wordende randvoorwaarde voor het aantrekken en behouden van internationale kenniswerkers (IKW-ers), een belang voor de korte termijn dus.
2. Internationalisering van het onderwijs is belangrijk voor de brede kwaliteit van ons onderwijs, om onze kinderen voor te bereiden op een steeds veranderende, multiculturele wereld en nieuwe banen. Dit is een middellange en lange termijn opgave.

Daarom is het van belang dat dit onderwerp concreet wordt opgepakt en structureel wordt ingebed in ons onderwijs. Voor en met de kinderopvang, onze basis- en middelbare scholen en ons middelbaar beroepsonderwijs en met een zeer divers scala aan andere triple helix stakeholders hebben we deze visie ontwikkeld. Alle scholen gaan hiermee aan de slag en hebben dit binnen vijf jaar structureel ingebed in hun visie, beleid maar vooral in hun activiteiten, zodat veranderingen in taalvaardigheid – en dan met name Engels en Nederlands – meetbaar zijn en veranderingen in houding en gedrag merkbaar zijn. De leerling is ons einddoel, zij zijn onze toekomst. Echter de belangrijkste doelgroep om dit te kunnen bereiken is de docent.

Deze visie is een belangrijke aanzet van een beweging en bedoeld voor alle scholen, docenten en leerlingen in Brainport. Waarbij we beseffen dat er momenteel extra aandacht nodig is voor die basisscholen die een naar verhouding zeer groot aantal kinderen van internationals ingestroomd krijgen. En hiermee bedoelen we niet alleen internationale kenniswerkers, maar zeker ook arbeidsmigranten en statushouders.

We kiezen ervoor als regio om één internationale school te hebben met een maximaal aantal plaatsen voor specifieke doelgroepen. Daarnaast biedt ons reguliere onderwijs onderdak aan de kinderen van internationals. We helpen de diverse internationale doelgroepen met hun schoolkeuze en vragen de internationale school om als expert haar kennis en kunde te delen met het reguliere onderwijs. Daarnaast is het voor ons als regio essentieel dat dit reguliere onderwijs kiest voor zogenaamde ‘international classrooms’ waarin de kinderen van internationals en autochtone Nederlanders samen les krijgen. Voor een inclusieve en sterke samenleving in Brainport Eindhoven is het van belang dat onze internationals goed en snel kunnen integreren en meedoen in onze maatschappij.

Met deze visie komen we tot de volgende gezamenlijke uitgangspunten en richting:

ONZE GEZAMENLIJKE UITGANGSPUNTEN

1. Onze economie ontleent nu en in de toekomst voor een goed deel zijn kracht aan internationalisering. Het is noodzakelijk te investeren in die kracht.
2. Internationalisering strekt zich ook uit tot het onderwijs. In Brainport Eindhoven zien we internationalisering nadrukkelijk als een tweezijdige opdracht en kans:
 - Het is noodzakelijk om alle leerlingen en studenten in onze regio goed voor te bereiden op hun toekomst waarin de samenleving en economie vragen om taalvaardigheid, wereldburgerschap en interculturele samenwerking.
 - Het is noodzakelijk voor een goed vestigingsklimaat voor het aantrekken van internationale kenniswerkers uit het buitenland.Daarom werken we in Brainport Eindhoven samen aan de internationalisering van het onderwijs voor alle leerlingen en studenten en met alle onderwijsinstellingen en kennisinstituten.
3. Een brede aanpak voor de internationalisering van het onderwijs is niet alleen goed voor de kansen van iedere individuele leerling en student, maar ook voor onze samenleving als geheel. We willen een regio zijn waarin internationals onderdeel van onze samenleving zijn.

ONZE GEZAMENLIJKE RICHTING

4. We kiezen nadrukkelijk voor een brede visie op de internationalisering van het onderwijs waarin voor iedere leerling en student regulier en internationaal onderwijs één coherent systeem vormen:
 - A. Alle kinderen in onze regio hebben recht op kwalitatief hoogwaardig onderwijs dat aandacht besteedt aan internationale vaardigheden, zijnde taalvaardigheid, wereldburgerschap, interculturele communicatie en samenwerking.
 - B. Kinderen van internationals zijn onderdeel van onze samenleving en zijn daarom het beste op hun plek in het reguliere onderwijs.
 - C. Kinderen van expats en kinderen van kenniswerkers die een korte tijd in Nederland verblijven, hebben recht op continuïteit van hun internationale leerlijn opleidend tot een diploma International Baccalaureate op de Internationale School Eindhoven (ISE).
5. Binnen de visie is er in onze regio plaats voor één geaccrediteerde internationale school, de ISE, die op basis van de huidige prognoses plek biedt aan maximaal 1.300 leerlingen wiens ouders expats zijn of internationals die voor een korte tijd in Nederland verblijven.
6. Het reguliere onderwijs in Brainport Eindhoven met internationals op hun school biedt onderwijs in 'international classrooms' aan, wat bijdraagt aan inclusiviteit en integratie. We vragen in het kader van de Brainport Nationale Actieagenda (BNA) van het Ministerie van OC&W hiervoor formele regelruimte zodat onze regio niet langer een beroep hoeft te doen op de IGBO- en IGVO regelingen.
7. In Brainport Eindhoven dragen alle partijen bij aan het welslagen van deze gezamenlijke visie. Samenwerking kan echter nooit in de plaats komen voor wettelijke taken; onderwijsinstellingen en overheden blijven verantwoordelijk voor de wijze waarop en mate waarin zij de brede internationalisering van het onderwijs vormgeven.
8. De brede Brainport-samenwerking kan onderwijsinstellingen en overheden steunen in hun werk voor de internationalisering van het onderwijs. Het onderschrijven van deze visie door de stichting Brainport is daar een eerste en belangrijke stap in. Daarnaast zijn we als collectief in staat om projectmiddelen uit de Regiodeal beschikbaar te stellen die de beweging kunnen aanjagen en ondersteunen. Tot slot, en dit is misschien nog wel de belangrijkste functie van de Brainport-samenwerking, kunnen we verbinden en bestuurlijk ambassadeurschap organiseren, zowel in de regio als in de relaties die via de BNA verlopen.

MISSIE

Met het internationaliseren van het onderwijs dragen wij eraan bij dat alle kinderen beter toegerust zijn voor de (toekomstige) maatschappij en arbeidsmarkt in onze steeds internationaler wordende, dynamische, innovatieve & inclusieve regio Brainport Eindhoven, waarin onderwijs, bedrijfsleven en overheid nauw samenwerken.

VISIE

Binnen 5 jaar hebben alle po, vo, mbo-scholen en kinderopvangorganisaties in Brainport Eindhoven internationalisering langs drie lijnen ingebed in hun beleid en zijn hier concreet mee bezig.

Definitie internationalisering

- *Taalvaardigheid*
Taalvaardigheid in één of meerdere vreemde talen is een basisvoorwaarde om te kunnen functioneren in internationale contexten. Engels is een wereldtaal en als gevolg daarvan de belangrijkste taal in de wetenschap, handel en het bedrijfsleven. Naast Engels zijn ook andere vreemde talen van belang zoals het Frans, Duits, Spaans, Arabisch en Chinees. Voor kinderen van internationale ouders geldt dat zij naast Engels ook behoefte hebben aan moedertaalonderwijs en Nederlands (NT2); beide zijn gericht op integratie en participatie in Nederland.
- *Wereldburgerschap*
Wereldburgerschap gaat om kennis van andere landen en culturen en de bereidheid om je in de mensen uit deze landen en culturen te verdiepen en betekenis toe te kennen aan culturele praktijken. Dit versterkt het vermogen tot internationale reflectie, waarbij de mogelijke impact van gebeurtenissen elders vertaald wordt naar de eigen omgeving en omgekeerd en verschillende culturele perspectieven worden begrepen, inclusief het eigen perspectief.
- *Interculturele communicatie en samenwerking*
Internationale samenwerking gaat verder dan begrijpen van de culturele diversiteit, en gaat over het rekening houden met deze diversiteit en het bouwen van vertrouwensrelaties in diverse samenwerkingsrelaties. Het omvat ook het vermogen om op communicatiestijlen te reflecteren en de eigen stijl aan te passen aan de omgeving en achtergrond van de samenwerkingspartners.

STRATEGIE

Doelgroepen

Internationalisering van het onderwijs is belangrijk voor de brede kwaliteit van ons onderwijs, om onze kinderen voor te bereiden op een steeds veranderende, multiculturele wereld en nieuwe banen. Dit is een opgave voor alle kinderen in onze regio, ongeacht de plek waar ze wonen en ongeacht de plek waar hun wieg stond.

Als we kijken naar de kinderen in onze regio, waar we ons onderwijs voor willen internationaliseren, dan kunnen we de kinderen in onze regio onderverdelen in grofweg zeven doelgroepen.

Kinderen van:

1. Autochtone Nederlander
2. Klassieke internationale expat*
3. Nederlandse (terugkerende) expat**
4. Internationale kenniswerker bepaalde tijd**
5. Internationale kenniswerker onbepaalde tijd**
6. Arbeidsmigrant**
7. Statushouder**

(*) Expats werken op basis van een arbeidscontract van buiten Nederland, vanuit het land waar de vestiging of hoofdkantoor van de betreffende expat gevestigd is

(**) Doelgroepen 3 tot en met 7 worden ook wel aangeduid met de algemene term 'international'

Uitgangspunten

- A. Alle kinderen in onze regio hebben recht op kwalitatief hoogwaardig onderwijs dat aandacht besteedt aan internationale vaardigheden, zijnde taalvaardigheid, wereldburgerschap, interculturele communicatie en samenwerking.
- B. Kinderen van internationals zijn onderdeel van onze samenleving en zijn daarom het beste op hun plek in het reguliere onderwijs.
- C. Kinderen van expats en kinderen van kenniswerkers die een korte tijd in Nederland verblijven, hebben recht op continuïteit van hun internationale leerlijn opleidend tot een diploma International Baccalaureate op de Internationale School Eindhoven (ISE).

Toelichting uitgangspunten B. en C.

‘Internationalisering Onderwijs voor iedereen in Brainport Eindhoven’ is een inclusieve visie. De visie is gebaseerd op het ontwikkelen van een samenhangend stelsel van publiek gefinancierd internationaal georiënteerd onderwijs, waarin alle scholen en kinderen hun eigen plek vinden. Vooral in het primair onderwijs is er voor een aantal scholen een extra uitdaging, omdat de instroom van het aantal internationale kinderen – kenniswerkers zowel als arbeidsmigranten en statushouders – bovengemiddeld groot is en snel toeneemt.

Uitgangspunt is dat er binnen Brainport Eindhoven plek is voor één Internationale School. Op de ISE wordt onderwijs primair in het Engels verzorgd. De school is voor haar internationale curriculum geaccrediteerd en leidt op tot een diploma Internationaal Baccalaureate. Op basis van de meest recente onderzoeken door Decisio¹ naar de ontwikkeling van de (inter)nationale doelgroepen in de regio moet deze school plek kunnen bieden aan 1.300² leerlingen met als uitgangspunt dat ISE onderwijs aanbiedt aan kinderen van expats en van internationals, die een korte tijd in Nederland verblijven. Om dit specifieke onderwijsaanbod waar te maken, is het van belang dat nieuwkomers goed worden begeleid in hun keuze van de juiste school door middel van een onafhankelijk onderwijsinformatie- en adviespunt. Daarnaast is de Internationale School en de kennis en kunde die daar aanwezig is, belangrijk als expertisecentrum voor de scholen in de regio. Dit geldt ook voor de Eerste Opvang Anderstaligen die in diverse gemeenten aanwezig is. Voorgaande wordt nader uitgewerkt en niet alleen voor de po-scholen met veel internationals toegepast, maar ook in een programma voor alle vo-scholen aangeboden.

Aanvullend op de Internationale School ontstaat er op een aantal reguliere po-scholen in Brainport Eindhoven een uitdaging om een specifiek en aantrekkelijk aanbod te ontwikkelen voor de kinderen van internationals, die de intentie hebben om langer in de regio te blijven. Voor deze leerlingen is snelle integratie van groot belang. Om die reden stellen we in onze visie dat we scholen met een IGBO- of IGVO-status³ in onze regio niet wenselijk vinden. De huidige IGBO en IGVO werken eerder segregierend, omdat zij hun internationale programmajijn enkel aan mogen bieden aan internationale kinderen. Helaas biedt de huidige wet- en regelgeving nauwelijks andere mogelijkheden voor scholen om te bouwen aan ‘international classrooms’⁴, waar samenwerking tussen kinderen vanuit diverse culturele achtergronden een essentieel onderwijsdoel is. Om die reden werkt Brainport Eindhoven op dit punt samen met de regio’s Amsterdam, Rotterdam, Den Haag/Delft/Leiden, Utrecht en het Ministerie van OC&W om te komen tot het formaliseren van experimenteerruimte voor en met po-scholen om een specifiek aanbod te ontwikkelen voor deze international classrooms die leiden tot integratie en lokale participatie.

¹ Een uitgebreide toelichting van deze onderzoeken is op aanvraag beschikbaar

² Dit is exclusief 200 leerlingen van de ‘Dutch Section’ – het vanwege regelgeving verplichte Nederlandse onderdeel van de ISE, dit maakt in totaal 1500

³ Definitie Ministerie OCW: IGBO-scholen zijn afdelingen van Nederlandse basisscholen met Engels als voertaal. En IGVO-scholen zijn afdelingen van Nederlandse scholen voor voortgezet onderwijs met Engels als voertaal.

⁴ Dit zijn klassen waarin verschillende nationaliteiten vertegenwoordigd zijn en waar de instructietaal niet de moedertaal is van alle aanwezige leerlingen. In een international classroom dient om te worden gegaan met gevoeligheden op het gebied van taalgebruik, cultuur en het onderwijs zelf. Bijvoorbeeld de manieren van lesgeven en beoordelen – *definitie Nuffic Academy*

Doelstellingen

Voor en samen met alle scholen⁵ in Brainport Eindhoven streven we ernaar de volgende gezamenlijke doelstellingen realiseren. Door deze doelstellingen versterken we de lijn onderwijs-arbeidsmarkt, omdat deze bijdragen aan de door het bedrijfsleven gewenste moderne werknemersvaardigheden; werkgevers verwachten dat toekomstige werknemers ongeacht hun culturele achtergrond samen kunnen werken. Het einddoel is uiteraard de leerling, echter om dit einddoel te bereiken, zijn de leraren de belangrijkste doelgroep.

1. In Brainport Eindhoven is het uitstroomniveau Engels per school in po, vo en mbo hoger dan het landelijke gemiddelde.
2. In Brainport Eindhoven is het niveau Nederlands van alle internationale leerlingen binnen het regulier onderwijs beter dan dat van internationale leerlingen in de rest van Nederland.
3. In Brainport Eindhoven heeft ieder kind een open houding ten aanzien van culturele diversiteit.
4. In Brainport Eindhoven is ieder kind zich bewust van zijn eigen culturele perspectief en dat van de ander en is in staat samen te werken.

Voor alle bovengenoemde doelstellingen zijn doorgaande leerlijnen van belang, met name aansluiting van het po naar het vo.

Gezien de breedte van de definitie op internationalisering blijkt het lastig om kwantitatieve doelstellingen te formuleren. Met dit project beogen we om hier manieren voor te ontwikkelen. Scholen in Brainport Eindhoven werken samen aan deze vier doelstellingen door middel van aansluitende leerdoelen.

Model

Als we het bovenstaande doorvertalen in een model, krijgen we de volgende afbeelding voor alle kinderen en scholen in Brainport Eindhoven:

⁵ Waar wij over scholen spreken, bedoelen wij scholen voor po, vo en mbo én de kinderopvangorganisaties